

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Alföldi István ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kiss Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés és járulékai megfizetése iránt a Veszprém Megyei Bíróság előtt P.22.276/2004. számon megindult és a Győri Ítéltábla Pf.II.20.106/2007/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által P.20.053/2007/8. szám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 600.000 (hatszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, és az államnak - külön felhívásra - 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a felperesnek a 287.000.000 forint kára és törvényes kamatai megfizetése iránt előterjesztett keresetét és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek „500.000 Ft + ÁFA” elsőfokú perköltséget, valamint az államnak felhívásra 900.000 Ft eljárási illetéket. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 1.200.000 forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak felhívásra 900.000 forint fellebbezési illetéket.

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a felperes résztulajdonosa a .. hrsz. alatt bejegyzett, természetben .. szám alatt található házas ingatlannak. Az ingatlanon lévő lakóház az

alperes által gyártott tetőcseréppel fedett. A ház külső megjelenéséről a felperes vázlatot készített, majd e tervvázlat alapján .. tervező mérnök készítette el a ház műszaki terveit, amely alapján maga a ház megépült. Az alperes a tetőcserép termékeit népszerűsítő magyar és szlovák nyelvű kiadványokban 2000. májusától kezdődően 2001. májusáig, illetve az interneten is közzétette a fenti családi ház egy részletét ábrázoló fényképeket.

2000. szeptember 1-jén .. tervező és a felperes felhasználói szerződést kötöttek, amelyben a tervező a ház tervein fennálló kizárólagos felhasználási jogát - beleértve a harmadik személyek felé való fellépési jogot is - a felperesnek 25.000 forint ellenében értékesítette.

A felperes és tulajdonostársai 2000. szeptember 5-én a ..-vel kötöttek szerződést. Ebben a tulajdonosok eladták az ingatlant, továbbá a felperes, mint a ház szerzői jogának kizárólagos felhasználója a házhoz tartozó minden szerzői, felhasználói jogot átruházott a vevőre a szerződésben kikötött ellenérték fejében. Rögzítették, hogy az ingatlan - különösen annak egyedi tetőszerkezete - alkalmas arra, hogy építőipari cégek reklámanyagában szerepeljen. A szerződésben a felek a vevő azonnali hatályú elállási jogát kötötték ki azzal, hogy amennyiben az épületről és annak egyedi tetőszerkezetéről már jelent meg fotó, vagy rajz építőipari cégek reklámanyagában, szakmai kiadványaiban, úgy a vevő jogosult a felperestől 168 millió forint kártérítést követelni. A szerződés megkötése után a felek tudomást szereztek arról, hogy a tetőszerkezet fényképe az alperes reklámanyagában már megjelent. Ezért a vevő 2000. november 29-én a szerződéstől elállt, és követelte a felperestől a 168 millió forint kártérítést. A felperes ezt tudomásul vette, majd a vevő és a .. közötti engedményezési szerződés alapján 168 millió Ft-ot készpénzben az engedményesnek megfizetett.

E tényállás alapján a felperes személyhez fűződő joga, szellemi alkotásához fűződő joga, szerzői jogi felhasználói joga, illetve mint az ingatlan tulajdonosának az ingatlan hasznosításával kapcsolatos rendelkezési joga megsértése miatt a 2001. február 6-án előterjesztett keresetében az alperest 5.548.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni. A Veszprém Megyei Bíróság ítéletében a felperes keresetének részben helyt adva kötelezte az alperest 168 millió forint, továbbá egy millió forint és ezen összegek után járó késedelmi kamat megfizetésére. A felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla ítéletében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. Ez ellen az ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt. A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.IV.22.121/2003/4. számú ítéletében a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és az alperest egy millió forintban

és ennek kamataiban marasztaló rendelkezését helybenhagyta, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A felperes jelen perben, a 2004. december 6-án benyújtott keresetében az alperest szerződésen kívüli károkozás jogcímén jövedelem-kiesésből, illetőleg elmaradt vagyoni előnyből származó 287 millió forint kárának és ezen összeg után 2000. szeptember 3. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Kereseti tényelőadása szerint a 2000. március 16-án kelt szerződéssel 287 millió forint díj ellenében engedélyezte ..-nek (a továbbiakban: vevő) a .. szám alatti ingatlanon álló építészeti alkotás reklám célú felhasználását „valamennyi ismert felhasználási módra, területi korlátozás nélkül, határozatlan időtartamra, tetszés szerinti példányszámban, harmadik személyeknek átengedhetően, harmadik személyek felé kizárólagos fellépési jogot biztosítóan”. A szerződés megkötésekor a vevő a vételárból 200 millió forintot készpénzben megfizetett, a fennmaradó 87 millió forint kifizetését a felperes és az engedélyezési tervek készítő .. közötti - legkésőbb 2000. szeptember 1-jéig megkötendő - szerződés megkötésétől számított 60 napon belül vállalta. A szerződésben a felek kikötötték, hogy az eladó hibásan teljesít, ha korábban a felhasználásra másnak engedélyt adott, vagy az ingatlannal kapcsolatban bármilyen reklám, vagy építészeti célú felhasználás történt. Ebben az esetben a felhasználó a szerződést azonnali hatállyal felmondhatja, a kifizetett vételárat visszakövetelheti és egyéb kárigényét is érvényesítheti. A vevő 2000. szeptember 3-án a szerződést az eladó súlyos szerződésszegésére hivatkozással írásban azonnali hatállyal, részletes indokolás nélkül felmondta, és kérte a szerződéskötéskor kifizetett 200 millió forint három napon belüli visszafizetését. 2000. december 11-én a vevő a felpereshez címzett levelében a felmondás okaként azt közölte, hogy a tetőrendszer reklám célú felhasználása nem valósulhatott meg, mert az alperes reklámkiadványaiban a tetőrendszerről készült fotókat felhasználta. Egyben elismerte, hogy a felperes a 200 millió forintot részére december 11-én visszafizette, ezért a 250 millió Ft kárigényét a felperessel szemben nem érvényesítette.

A felperes előadása szerint - miután ebben az időben az alperes jogellenes magatartásáról még nem volt tudomása - a ..-vel kötött szerződés megszűnésére figyelemmel és a kárenyhítés érdekében kötött újabb szerződést 2000. szeptember 5-én a ..-vel az építészeti alkotással kapcsolatos szerzői jogok felhasználására. E szerződéstől is elállt a vevő, mert tudomást szerzett arról, hogy a tetőszerkezet fényképe az alperes reklámanyagában megjelent. Miután az építészeti alkotáshoz fűződő felhasználói jog értékesítése az alperes jogellenes magatartása miatt nem valósulhatott meg, a 2002. július 29-én kelt szerződéssel a felhasználói jogokat áron alul,

100.000 forintért értékesítette az ingatlan új tulajdonosának, ...-nak.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen azzal védekezett, hogy a szerzői felhasználói jogok értékesítését követően a felperest a perben igényérvényesítési jog már nem illeti meg. Arra figyelemmel pedig, hogy a vevő a 2000. szeptember 3-i nyilatkozatában a felmondás indokát még csak meg sem jelölte, vitatta az ő jogellenes magatartása és a perbeli szerződés megszűnése közötti okozati összefüggés meglétét. Emellett a csatolt okiratokban foglaltak valóságtartalmát kétségbe vonva a szerződés létrejöttére és megszűnésére vonatkozó felperesi tényelőadást életszerűtlennek tartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet a keresetőségi jog hiányában utasította el, megállapítva, hogy a felperes a 2002. július 29-én kötött szerződésekkel az ingatlanon fennálló tulajdonjogát és az építészeti alkotáshoz fűződő szerzői felhasználói jogát ...-ra átruházta, ezért a felperest a Ptk. 99.§ és 112. §, valamint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 42-55. §-ok rendelkezéseiből fakadó jogosultságok és az ezzel kapcsolatos igényérvényesítési jog már nem illeti meg. Emellett arra is utalt, hogy a felperes követelése és az alperes jogellenes magatartása között az okozati összefüggés is hiányzik.

A másodfokú bíróság részben eltérő indokolás mellett értett egyet az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntésével. Nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetőségi jogának hiányára alapított álláspontját, megállapítva, hogy az említett szerződéssel a felperes a szerzői felhasználói jogát csak a jövőre nézve ruházta át, így a korábban keletkezett, alperessel szemben fennálló kárigénye vonatkozásában keresetőségi joga fennáll. A másodfokú bíróság a felperes - másodfokú eljárásban 286.900.000 forintra leszállított - kárigénye vonatkozásában ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az adott ügyben az alperes jogellenes magatartását, a tetőrendszerrel készült fényképek engedély nélküli felhasználását, a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.IV.22.121/2003/4. számú ítéletében megállapította. Ezért a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár, azaz a 2000. március 16-ai szerződés felmondása miatt a felperes elmaradt jövedelme közötti okozati összefüggést vizsgálta (Ptk. 339. § (1) bek.). Rögzítette, hogy a vevő a 2000. szeptember 3-ai azonnali hatályú felmondásban a felperes szerződésszegő magatartására hivatkozott, de a felmondás valós indokát nem közölte. A másodfokú bíróság álláspontja szerint életszerűtlen, hogy ha az azonnali hatályú felmondás oka az volt, hogy az alperes reklámcélú kiadványaiban a tetőrendszerrel készült fényképeket felhasználta, ezt csak három hónap elteltével közölje a felperessel. Emellett nem felel meg az elvárhatóság követelményének az a felperesi magatartás, hogy az azonnali hatályú, hiányos

tartalmú felmondás ellen nem tiltakozott, annak okára nem kérdezett rá, hanem elfogadta és tudomásul vette, hogy súlyos szerződésszegő magatartást tanúsított, majd két nappal később a ..-vel újabb felhasználói szerződést kötött. Mindezek egybevetéséből arra a következtetésre jutott, hogy a tartalmilag hiányos felmondás közlése után a felperes saját döntése alapján önként és gyorsan vállalta a vevőnek a „kártérítés” fizetését. Amennyiben a fizetési kötelezettségének eleget tett, ez önkéntes vállalásának és nem az alperes által elkövetett jogsértésnek a következménye. Az így felmerült kára ezért nem áll okozati összefüggésben az alperes jogellenes magatartásával.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a keresetének megfelelő ítélet meghozatala érdekében. Álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértően, iratellenesen és a bizonyítékok logikailag ellentmondó, okszerűtlen mérlegelésével állapította meg az okozati összefüggés hiányát és emiatt az alperes kártérítő felelősségének kizártságát. A Pp. 196. §-a (1) bekezdésének b) pontjában foglaltak ellenére nem vette figyelembe a vevő, .. 2006. május 29-i keltű írásbeli nyilatkozatát. Hangsúlyozta, hogy a csatolt irat tartalma szerint - a jogerős ítélet téves megállapításával szemben - ismerte a felmondás valódi okát, az ellen tiltakozott, és a felmondást követő négy hónap múlva nem kártérítést, hanem vételárelőleget fizetett vissza a vevőnek, amely nem önként, hanem a szerződés rendelkezései szerint jogszerűen támasztott követelés alapján és a vevő által - ugyancsak a szerződés rendelkezései alapján - kilátásba helyezett 250 millió forint kárigény elhárítása érdekében történt. A ..-vel pedig a további károk elkerülése érdekében, a Ptk. 240. § (1) bekezdésében foglalt kárenyhítési kötelezettségének eleget téve kötött szerződést.

Az alperes a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

A felperes az elmaradt vagyoni előnyként érvényesített kárigényét a 2000. március 16-ai felhasználási szerződésre alapította, amely - előadása szerint - amiatt hiúsult meg, hogy a szerződő fél tudomást szerzett arról, hogy a szerződés tárgyát képező építészeti alkotásról készült fényképfelvételt az alperes már jogosulatlanul felhasználta. A felperes kárának összegét a szerződésben - az építészeti alkotás reklám célú felhasználásának ellenértékeként - kikötött 287.000.000 forintban jelölte meg. A későbbiekben módosított keresete szerint 286.900.000 forint és kamatai megfizetésére kérte az alperest kötelezni, arra figyelemmel, hogy utóbb (2002. július 29-én) a perbeli építészeti alkotással kapcsolatos szerzői felhasználói jogát 100.000 forint díj ellenében értékesítette.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni.

A per meg nem cáfolt adatai szerint az alperes azzal, hogy reklám célú kiadványaiban jogosulatlanul megjelentette a felperes tulajdonában álló lakóingatlan tetőrendszeréről készült fényképfelvételeket, a felperes tulajdonosi rendelkezési jogát (Ptk. 99. §, 112. § (1) bek.) és az építészeti alkotás terveivel kapcsolatos kizárólagos szerzői felhasználói jogát (Szjt. 1. § (2) bek. k) pont, 16. § (1) bek.) sértette meg. Az alperes e jogellenes magatartása a felek között korábban kártérítés és járulékaik iránt folyamatban volt perben a Legfelsőbb Bíróság által hozott Pfv.IV.22.121/2003/4. számú jogerős ítéletben már megállapítást nyert. Ebben a perben a felperes ugyanazon jogellenes magatartás miatt felmerült kára tekintetében érvényesített igényt a Ptk. 339. § (1) bekezdés alapján. Ezért abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes jogellenes magatartása a felperes további kárigényét megalapozza-e.

A Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A fenti rendelkezés értelmében kártérítésként az elmaradt vagyoni előny is megítélhető. Elmaradt vagyoni előnyként azonban csak azokat a jövedelmeket, bevételeket lehet számításba venni, amelyek felmerültével a károkozónak a károkozás időpontjában - az ésszerűség követelményének megfelelően - reálisan számolnia lehetett.

Az alperes jogsértő magatartásával összefüggésben a felek között folyamatban volt korábbi perben hozott jogerős ítélet az alperest a jogosulatlan felhasználás miatt - mérlegeléssel megállapított - egy millió forint gazdagodás visszafizetésére kötelezte (Szjt. 94. § (1) bek. e) pont, Ptk. 361. §). Ez az összeg kifejezésre juttatta egyben annak a vagyoni előnynek is a mértékét, amelyet a felperes egy jogszerű felhasználás esetén az engedélye fejében felhasználási díjként reálisan elérhetett (Szjt. 16. § (4) bek.). Ezért az a körülmény, hogy a felperes az ésszerűséget meghaladóan, a piaci viszonyok realitását köztudottan nélkülöző, saját jogszerzéséért fizetett ellenértéket nagyságrendekkel meghaladó díjazás mellett kötött szerződést a felhasználói jogok gyakorlására, még valósága esetén sem alapozza meg az alperes további kártérítési fizetési kötelezettségét. Ennek az állított előnynek a felmerültével ugyanis az alperes reálisan nem számolhatott.

Ezért önmagában nem volt ügydöntő jelentőségű, hogy a per eddigi adatai egyértelműen azt sem igazolták, hogy a 2000. március 16-ai szerződés alapján - banki bizonylatok hiányában - valóságos pénzmozgásra sor került-e, továbbá a 2000. szeptember 3-ai felmondás indokát a felperes mikor - ellentmondó nyilatkozatai szerint még aznap szóban, vagy csak jóval később, a szerződő fél írásbeli közlése alkalmával - ismerte meg. Mindezek valóságát ugyanis kétségesse teszi, hogy a felperes a perbeli szerződés felmondását követő két nap múlva, 2000. szeptember 5-én ugyanazon építészeti alkotáson fennálló ugyanazon szerzői felhasználói jogának átruházása tárgyában a ...-vel szerződést kötött, amelyben 168 millió forint kártérítés fizetését is vállalta arra az esetre, ha az épületről és annak egyedi tetőszerkezetéről már jelent meg fotó építőipari cégek reklámanyagában, továbbá, hogy a korábbi perben az alperes jogellenes magatartása miatt érvényesített kárigénye körében a jelen perbeli káráról említést sem tett. A perbeli szerződés létrejöttét, tartalmát, felmondását a felperes azt követő eljárása kétségesse teszi, ezért alapos aggály merül fel tekintetben is, hogy a felperes a perben érvényesített vagyoni előnytől az alperes jogellenes magatartása következtében eleshetett-e.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül, a per adatainak okszerű mérlegelésével, helytállóan jutott arra az álláspontra, hogy a felperesnek az alperes jogellenes magatartásával összefüggésben érvényesített további kárigénye megalapozatlan.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A pereszes felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles az alperes jogi képviselőjével felmerült - és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pont, (5) és (6) bekezdés alapján megállapított - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés alapján megállapított és az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket ugyancsak a felperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján.

Budapest, 2008. október 1.

*Dr. Völgyesi Lászlóné sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna
sk.előadó bíró, Dr. Mészáros Mátyás sk. bíró*

Vné

A kiadmány hitelével:

tisztviselő